

Verslag innovatietafel bijeenkomst 17 maart 2017

Dit is het verslag van de zevende bijeenkomst van de innovatietafel georganiseerd door Netwerk Omzien. Bij dit netwerk zijn circa 20 – 24 initiatieven rond zorg, welzijn en wonen uit stad en provincie Utrecht aangesloten. Wij hebben de indruk dat dit aantal gestaag doorgroeit.

Het initiatief Oké Nu uit Overvecht Noord heeft ons met veel warmte onthaald. De zaal bij Rosendaal aan de Indusdreef was ideaal om met 25 – 30 deelnemers in te werken. Aanwezig: vertegenwoordigers van 9 bewonersinitiatieven. Vertegenwoordigers van Kenniscentrum Wonen en Zorg, Samen in de stad, welzijnsstichting Mens, gemeente Utrecht, gemeente Stichtse Vecht, Woonvogel, gemeente Amersfoort en Rabobank Utrecht.

Oké NU heeft toegelicht wie ze zijn, wat ze willen als buurtinitiatief en wat ze nu aanbieden. Heel inspirerend. Het is voelbaar dat deze initiatiefgroep vol enthousiasme aan de slag is met concrete diensten voor de eigen wijk. De PowerPointpresentatie die ze hebben gemaakt sturen we apart mee met dit verslag.

We zijn in drie groepen aan de slag gegaan met de volgende vragen:

1. Wie ben je en wat maakt dat jij je inzet voor bewonersinitiatieven?
2. Welke vraag/onderwerp is in jouw actualiteit aan de orde?
3. Gesprek over professionaliteit naar aanleiding van de stelling: *Een goed bewonersinitiatief kan uiteindelijk alleen draaien als het werk verschaft aan mensen, omdat deze mensen gaan zorgen voor een echt bereik onder bewoners. Je blijft als bewoners aan het roer, en je hebt een paar jaar om daar te komen, maar dit is wel de route.*

Wat is er uitgewisseld in de groepen? En welke conclusies verbinden we daaraan? in grote lijnen het volgende:

1. Belangrijkste motieven om in actie te komen:

- a. Ik wil het zelf goed hebben in mijn buurt, ook als ik meer zorgvragen heb.
- b. Ik vind het belangrijk om voor elkaar in actie te komen, met aandacht leven, er zijn voor mijn buurt
- c. Ik wil mijn eigen buurt beter leren kennen, werken aan een beter netwerk, ook online met een goede website/platform
- d. Ik wil me niet alleen inzetten/richten op ouderen, maar op iedereen in de buurt. Verbinden op een speelse manier
- e. Ik wil van betekenis zijn in mijn buurt. Hoe pak ik dat aan op een passende en eigentijdse manier? Zonder te betuttelen en uitgaande van eigen kracht van iedereen (jong en oud, vitaal en kwetsbaar). En ruimte voor vrijheid en autonomie?

2. Vragen/onderwerpen van bewonersinitiatieven:

- a. Hoe kom je achter de vraag van bewoners op individueel niveau en de meer collectieve vraag? En hoe bundelen we de krachten van ouderen beter en zetten we die meer in? Bewonersinitiatieven hebben meer aanbod dan vraag
- b. Hoe inventariseer je behoeften bij medebewoners en wie benader je precies? Wat beloof je te zullen oplossen/beter maken/leuker maken?

OMZIEN
naar elkaar

- c. We zijn aan het opstarten. We hebben wat antwoorden van de gemeente nodig en zaken als een bankrekeningnummer zonder dat we een formele entiteit zijn. Hoe kunnen we dit handiger doen voor startende bewonersinitiatieven (kan mogelijk ook via welzijnsinstelling, voorbeeld Driebergen buurtnetwerk de Wildbaan)

- d. Hoe kunnen we vraag en aanbod meer (digitaal) stroomlijnen? Meer overzicht, structuur en eenvoud willen we brengen in onze buurt. What's in it voor medebewoners om mee te doen?
- e. Wat is een bewonersinitiatief? Welke vormen en welke ambities heb je? Van kleinschalige initiatieven tot bewonersbedrijven?

- i. Activiteiten voor de voordeur en alleen buiten?
 - ii. Niet voor ouderen alleen?
 - iii. In principe niks maken/doen als er geen vraag is
 - iv. Er zijn, er zien.
 - v. Moeten we ons als bewonersvereniging verbreden naar een zorg coöperatie?
- f. Wat doe ik betaald en wat vrijwillig? Je ziet een groeiende groep bewoners die als professional ZZP'ers/zorgverlener zijn en zich ook vrijwillig graag inzetten voor de wijk. Maar waar ligt de grens? De grens van wat je als vrijwilligers kunt doen en wat je betaald laat doen? Dit levert ook spanningen op. Ook spanningen in het samenwerken met ontzettend veel professionele organisaties in de buurt.
- g. Hoe kunnen we medebewoners zo lang en prettig mogelijk thuis laten wonen? Wat zijn do's en do not's?
- h. Het wordt tijd om door te pakken en te doen wat nodig is. Maar het lijkt te stagneren? Wat is hiervan de oorzaak? Wat is daar mogelijk aan te doen?

Concluderend en vervolg:

I. Bewonersinitiatieven die op het punt staan te starten of net zijn gestart hebben andere, hele praktische, behoeftes dan initiatieven die in een volgende ontwikkelingsfase zitten. *Hierop gaan we als netwerk anticiperen. Door starters meer met elkaar in contact te brengen, tijdens de bijeenkomsten. Door voor starters praktische stappenplannen en do's en do not's ter beschikking te stellen en tenslotte door voorbeelden van initiatieven voor het voetlicht te brengen aan de hand van een aantal vragen. Initiatieven onder de loep dus.*

II. Initiatieven die verder zijn hebben andere behoeftes die meer liggen op het terrein van organisatie, keuzes rond wat zelf doen met vrijwilligers en wat betaald, grenzen van wat je doet, professionaliseren, tot en met welke besturingsvorm past nu en op termijn bij ons? En hoe houden we regie en werken we effectief samen met gemeenten, eerstelijnszorg, enz. *Deze vragen vormen input voor de werkgroepen en onderzoeksthema's die we hebben gedefinieerd voor 2015. Hier zal ook tijdens bijeenkomsten aandacht aan worden besteed.*

De onderzoeksthema's 2015 sturen we jullie toe. We nodigen je van harte uit om hierop te reageren. Sluiten de onderzoeksthema's en werkgroepen aan bij jullie vragen?

Vragen/onderwerpen van betrokken organisaties/stakeholders

- a. Alle organisaties zoals gemeenten, welzijnsinstellingen, corporaties, banken zoeken naar hoe zij zich kunnen verhouden tot bewonersinitiatieven. Van niks doen, tot actief stimuleren en op welke wijze dan? En hoe zit het met zaken als voortgang, kwaliteit, inclusie, aansprakelijkheid? Welke rol speelt in eerste instantie de gemeente hierin? En wat is de rol van andere betrokken stakeholders?

Concluderend en vervolg:

III. Dit vraagstuk vraagt niet alleen aandacht tussen een bewonersinitiatief en haar eigen stakeholders. Ook in het verkennen van de visie en aanpakken tot nu toe tussen verschillende wijken en verschillende gemeenten. *In 2015 willen we als netwerk een themabijeenkomst organiseren met enkele initiatiefnemers en vertegenwoordigers uit*

gemeenten (bestuur, raad en ambtelijk apparaat) uit provincie Utrecht, welzijn, zorg, corporatie en Rabobank. Hoofdvraag die op tafel zal liggen: bepalen wie belangrijkste stakeholders zijn voor bewonersinitiatieven en onderzoeken hoe deze stakeholders de initiatieven kunnen ondersteunen en wat de initiatieven kunnen opleveren voor de genoemde stakeholders. Deze bijeenkomsten bereiden we de eerstvolgende netwerkbijeenkomsten (26 mei en 28 september) graag voor met jullie. Netwerk Omzien neemt het initiatief hiertoe .

Hoe kom je achter de vraag van medebewoners? En vooral van diegenen die meer kwetsbaar zijn?

- a. Start met contact maken door persoonlijke bezoeken. Zonder dat het over hulp of zorg hoeft te gaan. Aanwezig zijn, vragen stellen. Klein en vrij. Direct langs gaan werkt beter dan een brief. Voorbeeld: bewonersvereniging Vogelenzang Bilthoven)
- b. Spin in het web, mensen uit de eigen wijk inzetten die sociaal een sterk netwerk hebben (als vrijwilliger, maar kan ook betaald, voorbeeld Austerlitz Zorgt)
- c. Via huisartsen/thuiszorg/erstelijnszorg in contact komen met kwetsbare bewoners (voorbeeld Samen Hoograven)
- d. Experimenteren met samenwerking met welzijnsinstellingen. Opbouwwerkers of sociaal makelaars hebben vaak zicht op activiteiten en netwerken in de buurt en zicht op mensen met een bepaalde vraag. Samenwerking tussen informele en meer formele ondersteuning (voorbeeld Welzijn op Recept uit Nieuwegein)
- e. Bewoners benaderen en in contact (presentie) vragen naar wat zij willen doen, waar ze van dromen. Dus starten bij wat mensen kunnen en willen bijdragen.
- f. Drempel heel laag maken om iemand uit te nodigen iets te doen wat die persoon leuk vind en goed kan, of uitnodigen voor een bepaalde activiteit. Niet meteen te veel willen.
- g. Gewoon beginnen met activiteiten/diensten die een initiatiefgroep zelf graag wil zien en organiseren en laten zien dat je concreet aan de slag bent. Dat trekt medebewoners aan.
- h. Vraag die opkomt: vinden mensen het prettiger om hun vragen met "anonieme" professionals te bespreken? Of met mensen uit de buurt? Of met de huisarts?

Zie verder voor bruikbare tips: boekje Vitaliteit ontmoet Kwetsbaarheid.

3. Reacties op stelling: Een goed bewonersinitiatief kan uiteindelijk alleen draaien als het werk verschaft aan mensen, omdat deze mensen gaan zorgen voor een echt bereik onder bewoners. Je blijft als bewoners aan het roer, en je hebt een paar jaar om daar te komen, maar dit is wel de route.

- Mate van betaalde inzet (professionalisering) van het initiatief hangt af van richting en de omvang van de ambitie van het bewonersinitiatief. Dit hangt ook samen met de verantwoordelijkheid die je als initiatief neemt en de bijbehorende continuïteit die je wilt bieden. En risico's die je loopt als je niet levert zijn ook bepalend:
 - Van een bewonersinitiatief met ambitie om bij te dragen aan het langer kunnen blijven wonen op een leuke, prettige en gezonde manier in de eigen wijk mag je een bepaald niveau aan kwaliteit en continuïteit vragen
 - Bewonersinitiatief is er voor alles dat geen zorg is: samenhang, netwerk,

- sociale activiteiten, welzijnsactiviteiten, eenvoudige diensten van vervoer tot dagopvang en coördinatie vraag naar en aanbod van zorg
- Bewonersinitiatief vervangt niet de professionele zorgverlening. Het initiatief kan wil bemiddelen (vraag bundeling, ondersteunen zorgvragers, eisen stellen aan aanbod e.d.).
 - Samenwerking tussen bewonersinitiatief en welzijn/zog is een belangrijke randvoorwaarde. Hoe kun je informele en formele netwerken beter laten samenwerken zodat ze elkaar versterken?
- Hoe maken we goede en stevige verdienmodellen als initiatief?
 - Kunnen mensen uit de wijk geld verdienen als werkster? Huishoudelijke hulp en andere klussen/werkzaamheden
 - Onderlinge banden op basis van wederkerigheid
 - Niet de oude economie met managers en vastgoed, maar coördinatoren die vraag en aanbod matchen.
 - Oudere mensen zelf laten investeren in goede voorzieningen met een terugverdienmodel. Machine draaiende houden
 - Een betaalde kracht (met diploma) die voor het bewonersinitiatief werkzaamheden verricht zoals ouderenbezoeken, coördineren vrijwilligerswerk, keukentafel gesprekken, doorgeleiding naar WMO consulent (kan ook iemand zijn die voor het initiatief werkt). Bekostigd vanuit gemeente (die deze taak als het ware delegeert/uitbesteed aan het initiatief)
 - Bepalen welke waarden het initiatief levert
 - Groeimodel naar primaat bij bewoners en stuk uitvoering bij betaalde kracht(en)
 - Bij de bedoeling blijven en gestaag groeien naar volgende stap in ontwikkeling van het bewonersinitiatief
 - Samenwerken met aanbod (vrijwillig en professioneel) dat er al is in de wijk. Bestaande groepen respecteren en werelden bij elkaar brengen
 - Professionalisering is in essentie goed en nodig. Het woord roept ook spanning op. Deze spanning vloeit voort uit de professionaliseringsslag van (zorg) organisaties die niet perse tot betere kwaliteit en menselijke maat heeft geleid. We zoeken in wijken juist bewoners en betaalde krachten/ZZP'ers die werken vanuit de bedoeling.
 - Voor een bewonersinitiatief is de betaalde kracht cruciaal, omdat deze beschikt over de juiste diploma's en met zijn kennis en ervaring heel veel uit handen van het initiatief kan nemen. Het is onjuist om te verwachten dat de bewoners dit zelf moeten hebben, zij organiseren dit door in zee te gaan met een betaalde kracht. Essentie van zorginitiatieven is dat zij een optimale samenwerking kunnen bieden tussen betaalde krachten en vrijwilligers. Rond een cliënt vullen zij elkaar aan, waardoor deze beter wordt verzorgd. Bijvoorbeeld goede uitwisseling van kennis en informatie tussen professional en vrijwilligers kan de verzorging sterk verbeteren. Het betekent naast extra kwaliteit ook een besparing aan kosten, en dat verbetert de business case van professional, bewonersinitiatief en de zorg i.h.a.
 - De vrijwilligers hebben het primaat, de professional wordt aangestuurd door hun bewonersinitiatief, en zij kunnen deze professional daarom ook wegsturen als deze niet goed bevalt. De bewoners treden naast vrijwilligers ook op als intermediair tussen vraag en aanbod. Zij koppelen

het aanbod van professionals en van vrijwilligers zo goed mogelijk aan de vraag van bewoners, in het bijzonder cliënten van zorgdiensten en hun mantelzorgers.

Concluderend en vervolg

IV In de ontwikkeling van bewonersinitiatieven zitten herhaalbare patronen zoals het primaat van de vrijwilligers, de diploma's van de professional en de rol van intermediair. Als die patronen er zijn, dan kunnen bewonersinitiatieven van elkaar leren en sneller groeien. Belang van die groei is dat er meer ingevulde dan witte plekken zijn in een gemeente. De stelling wordt door de groep als kloppend beschouwd als de woorden 'uiteindelijk alleen' worden weggehaald. *Een goed bewonersinitiatief kan **(uiteindelijk alleen)** draaien als het werk verschaft aan mensen, omdat deze mensen gaan zorgen voor een echt bereik onder bewoners. Je blijft als bewoners aan het roer, en je hebt een paar jaar om daar te komen, maar dit is wel de route. **Het thema 'Wat zijn werkzame principes van bestendige bewonersinitiatieven' komt in de onderzoeksthema's terug.***

4. Regie, agenda en werkwijze Innovatietafel Omzien, toekomst van het netwerk voor en door bewonersinitiatieven zorg, welzijn en wonen in provincie Utrecht

Lex Halsema, Wilma de Buck, Heleen de la Porte, Jan Sniijders, Jurgen van der Heijden en Jitske Tiemersma hebben gebrainstormd over de doelen, werkwijze en besturing van ons regionale netwerk. Zij komen op 26 mei met een voorstel en toetsen graag of dit aansluit bij de behoeftes van de netwerkleden.

5. Nieuws van het Oranjefonds

Initiatieven uit de provincie Utrecht kunnen, als zij funding zoeken voor bepaalde projecten, zelf een aanvraag indienen. Het Oranjefonds nodigt de initiatieven daarvoor van harte uit.

Stichting Omzien is als regionaal netwerk zelf in gesprek met het Oranjefonds om een aanvraag in te dienen voor een aantal projecten voor de komende drie jaar. Dit voorstel willen we graag met enkele initiatiefnemers bespreken om te toetsen of dit zaken zijn waar de initiatieven echt iets aan hebben. Arjen de Jong, Toon van Putte, Helene de la Porte en Irene Huisman willen hieraan bijdragen.

6. Gezocht: project voor Fonds Nuts Ohra programma Meer Veerkracht, Langer Thuis

Wilma de Buck van Raedelijk (en bewoner Utrecht NoordOost) en Omzien zien kansen om een van de huidige vraagstukken (hoe kom je als initiatief de vragen van kwetsbare medebewoners op het spoor) te vertalen in een projectvoorstel bij het programma Meer Veerkracht Langer Thuis. We zoeken hiervoor een bewonersinitiatief dat op dit terrein wil samenwerken met een huisartsenpraktijk/ gezondheidscentrum en andere eerstelijnszorgverleners. Indien je als initiatief geïnteresseerd bent, laat het dan per direct weten aan Jitske: 0651434424, jitske.tiemersma@omziennaarelkaar.nl

Volgende bijeenkomst:

Dinsdag 26 mei om 14.00 uur ontvangt Austerlitz Zorgt ons bij Dorpshuis Het Trefpunt in Austerlitz. Noteer nu in je agenda!

Jurgen van der Heijden en Jitske Tiemersma